

nejde jen o to, by exekuce byla zrušena, nýbrž také o to, by v budoucnosti na základě uvedeného rozsudku proti němu exekuce nemohly býti vedeny, čehož se právem domáhá nynější žalobou, která podle citovaných zákonných ustanovení jest přípustna a jejíž nepřipustnost dovolatel tudíž marně uplatňuje.

Čís. 8473.

Pozemková reforma.

Jest-li podle obsahu schvalovacích podmínek Státního pozemkového úřadu při prodeji zabraného velkostatku posuzovati nárok zaměstnance na zaopatřovací požitky podle § 75 náhr. zák. a podle vl. nař. ze dne 21. října 1922, čís. 305 sb. z. a n., jest povinnost kupitele platiti zaměstnanci zaopatřovací požitky jen podpůrná, když a pokud není zaměstnanec s nimi kryt u pensijního pojištění. Pokud jest zaměstnanec kryt pro nároky u pensijního ústavu. Započítávají se tu zaopatřovací požitky vůbec, nikoliv jen základní renta.

(Rozh. ze dne 16. listopadu 1928, Rv II 494/28.)

Žalobce, bývalý zaměstnanec na zabraném velkostatku, domáhal se na žalovaných kupitelích zabraného velkostatku placení zaopatřovacích požitků, jakož i drahotního přídávku ve výši drahotních přídávků, jež se vyplácejí toho kterého času podle náhradového zákona a podle vládního nařízení ze dne 8. února 1923, čís. 29 sb. z. a n. fondem pro zaopatření zaměstnanců velkostatku. Procesní soud prvního stupně uznal podle žaloby, o dovolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Podle schvalovacího dekretu Státního pozemkového úřadu, jehož se žalobce v žalobě dovolává, byla smlouva, kterou žalovaní nabyli velkostatku, schválena pod těmi podmínkami, že (bod 5): převodem statku nic se nezmění na služebních poměrech aktivních i pensionovaných zaměstnanců ani na darech z milosti; kupující (žalovaní) ručí jednak osobám těm (zaměstnancům) přímo, jednak Státnímu pozemkovému úřadu za každou újmu, která by osobám těm z důvodu převodu vznikla; k vůli účelnému a řádnému vyřešení zaměstnanecké otázky ve smyslu ustanovení § 75 zák. náhr. a vl. nařízení ze dne 21. října 1922, čís. 305 sb. z. a n. předloží strany přesný seznam zaměstnanců, z něhož by byl zřejmý způsob a doba jich zaměstnání, výše služby, pense, darů z milosti s udáním jich zajištění; Státní pozemkový úřad zjistí správnost

údajů a stanoví, zda a jakým způsobem má býti postaráno o zajištění oněch nároků. Kupující se zavázou, že převzaté zaměstnance nepropustí bez závažných důvodů, pokud jde o úřednictvo, mezi něž i žalobce náleží, bez závažných příčin uvedených v zákoně ze dne 13. ledna 1914, čís. 9 ř. zák., což však je zde bezpředmětným vzhledem k tomu, že žalobce takový nárok nečiní, převezme jako dluh veškeré jakékoli závazky ve služebním poměru se zakládající a zcizovatele proti jeho zaměstnancům vízici. Jen podle obsahu těchto schvalovacích podmínek, tvořících součást smlouvy, může a musí žalobní nárok býti posuzován. Poněvadž však podmínky ty se odvolávají na § 75 náhr. zák. a na vl. nař. ze dne 21. října 1922, čís. 305 sb. z. a n., jichž při vyřešování zaměstnanecké otázky má býti užito, jest zřejmo, že nutno žalobní nárok posuzovati právě podle těchto předpisů a tudíž podle předpisů zákonodárství o pozemkové reformě, jak se jich žaloba dovolává, ovšem nikoliv obdobně, jak míní první soudce, nýbrž přímo, ježto tvoří, jak řečeno, součást smlouvy, která právě v tomto bodu jest smlouvou ve prospěch osob třetích, zaměstnanců. A v tom právě jest stěžejní vada právního posouzení rekursního soudu, že se s řečenými normami zákonodárství o pozemkové reformě nezabýval. Nejprve však jest vyřídit tři předběžné otázky. Otázka první, mezi soudy nižší stolice a žalobcem s jedné a žalovanými s druhé strany sporná, zda dopis žalovaných ze dne 28. prosince 1925, jímž žalobce dávají do výslužby, má se posuzovati skutečně jako dání do výslužby, jak míní prvý názor, či jako propuštění ze služby pro neschopnost ve smyslu § 29 čís. 2 zákona o úřednících statkových ze dne 13. ledna 1914, čís. 9 ř. zák., pokud se týče jako výpověď z důvodu neschopnosti, jak žalovaní míní, jest, ačkoli o právní povaze tohoto úkonu nemůže býti nejmenší pochybnosti, naprosto nerozhodná a bezpředmětná. Neboť, i kdyby se to považovalo za dání do výslužby, není tím nikterak řečeno, že to zakládá také závazek žalovaných pensi platiti, vždyť žalobce skutečně a bezesporně nárok na pensi měl a také ji už skutečně a bezesporně pobírá, ale ovšem je to nárok na pensi proti Všeobecnému pensijnímu ústavu, a tak mohli žalovaní bez zadání svých práv říci, že dávají žalobce do pense. Ale nedosti na tom, žalovaní si v dopisu ještě výslovně vyhrazují, že případný nárok na pensi, který by žalobce proti nim vznesl, budou zkoumati, zda jest podle smlouvy nebo podle zákona odůvodněn a že ho budou plniti, jen když jej shledají důvodným. Otázkou tedy není, zda žalobce byl dán do pense či propuštěn, nýbrž zda mu proti žalovaným, když už skutečně v pensi jest, ať se do ní dostal cestou jakoukoliv, nárok na placení pense přísluší a jaký. Že v pensi jest, i když byl propuštěn pro tělesnou neschopnost, jest jisto, neboť právě v takovém případě přísluší pense ve způsobě t. zv. zaopatřovacích požitků invalidních, které od jmenovaného ústavu pobírá. Jde tedy o to, má-li nárok proti žalovaným. Druhá otázka, zda žalovaní obdrželi či neobdrželi dopis Státního pozemkového úřadu ze dne 23. června 1927, jímž Státní pozemkový úřad vyřídil odpor žalovaných proti dopisu ze dne 5. října 1927, jest rovněž nerozhodná a bezpředmětná. Tímto dopisem ze dne 5. října 1927 totiž Státní pozemkový úřad vypo-

čítává pensijní nároky žalobce a vyzývá žalované, by je současně s nároky jiných zaměstnanců zajistili, ale nároky žalobce proti žalovaným jsou nároky soukromoprávními. Jež patří na pořad práva, na něž tímto sporem také skutečně uvedeny. Státní pozemkový úřad nebyl oprávněn je přiznávat nebo oduznávat, nýbrž měl je podle schvalovacího dekretu jen »vyřešiti«, o čemž níže, a stanovit, jakým způsobem, předpokládajíc jejich bezespornost neb právoplatné přisouzení, má býti zařízeno jejich zajištění. A jak sám doslov dopisu dokazuje, Státní pozemkový úřad také jen tohoto úkolu se v něm podjal, vypočítav pensijní nároky žalobcovy a vyzvav žalované, by devítinásobek ročních pensí složili ve smyslu ujednání ve vinkulovaných cenných papírech u Zemské banky v Praze, jenž ovšem to učinil předčasně, any nároky ty ohledně žalobce byly ještě sporné, jako jsou posud, a také nebylo ještě pořadem práva o nich rozhodnuto. Že však nerozhodl Státní pozemkový úřad o tom, zda nároky ty žalobci skutečně přísluší, jest zřejmo z jeho obsahu, v němž se otázkou tou vůbec nezabývá. Není-li však dopis ten rozhodnutím a tudíž exekucním titulem (sám žalobce jej za takový nepokládá, sice by byl nenastoupil o nároky, jež si činí, pořad práva), je lhostejno, zda žalovaní podali proti němu odpor, jak odpor ten vyřídil a zda žalovaní vyřízení to obdrželi, nýbrž záleží jen na tom, zda žalobce svůj nárok v souzeném sporu dolíčil, zda mu za skutkového stavu podle zákonů o pozemkové reformě, na jichž základ schvalovacím dekretem (smlouvou) byl postaven, přísluší. S tím souvisí třetí otázka, jejíž obsah toto stanovisko odvolacího soudu vysvětluje. Odvolací soud totiž netvrdí, ani, že Státní pozemkový úřad byl příslušným o pensijních nárocích žalobcových závazně rozhodnouti, neboť pak by byl musel žalobu pro nepřipustnost pořadu práva odmítnouti, ani že Státní pozemkový úřad o nárocích těch právoplatně rozhodl, neboť pak by byl musel žalobu odmítnouti pro věc právoplatně rozsouzenou, nýbrž praví, že se žalovaní »v dohodě nepodmíněně a bezvýjimečně podrobili stanovení zaopatřovacího nároku žalobcova Státním pozemkovým úřadem,« a že »musí nárok ten tak plnit, jak jim výměry Státního pozemkového úřadu nařízeno.« Proto odvolací soud nezkoumal nárok žalobcův sám vůbec, natož pak s hlediska zákonů o pozemkové reformě, ač uznává, že se nárok ten zakládá na smlouvě ve prospěch žalobce jako osoby třetí, t. j. na ustanovení schvalovacího dekretu, jenž jej postavil pod normy § 75 náhr. zák. a nařízení jej provádějícího, nýbrž buduje na dopisu Státního pozemkového úřadu. Proto kladl důraz na to, že odpor žalovaných proti dopisu byl Státním pozemkovým úřadem zamítnut a že, tvrdí-li žalovaní, že zamítnutí to jim nebylo doručeno, je to prý novotou v první stolici netvrzenou, čímž patrně chce říci, že dispozice v dopisu obsažená nabyla právní moci a tím jest povinnost žalovaných, plnit nárok žalobcův, právoplatná. Avšak mínění, že se žalovaní bezpodmínečně podrobili vyřešení Státního pozemkového úřadu, je mylným předpokladem, jenž odporuje schvalovacímu dekrety, podle něhož měl sice Státní pozemkový úřad otázku pensijních nároků žalobcových vyřešiti, avšak musel to učiniti podle předpisů § 75 zák. náhr. a prováděcích norem k němu patří-

cích, sice, neučinil-li tak, mohla strana tím poškozená jeho vyřešení ne-
dbati a tak onak soudní rozhodnutí přivoditi, zejména tedy mohli žalo-
vaní pensí Státním pozemkovým úřadem vypočítanou neplatiti a tak ža-
lobce donutiti k této žalobě a proti ní své námitky uplatniti. Odvolací
soud sám si v dalším odporuje, pravě, že proti výši nároku, jak byl sta-
noven Státním pozemkovým úřadem, a proti způsobu placení žalovaní
se neodvolali. Kdyby se tedy byli odvolali, byl by výši nároku zkoumal,
ale zřejmo, že i tu by musilo platiti, že i ta otázka je vyřízena zamítnu-
tím odporu žalovaných proti dopisu Státního pozemkového úřadu nárok
žalobců vypočítávajícímu. Na tuto další otázku, zda, ani se žalovaní
proti výši neodvolali, bylo by možno ji redukovati, shledalo-li by se, že
žalobci sice podle zákonů o pozemkové reformě nárok přísluší, ne však
v té výši, na jakou jej vyměřil Státní pozemkový úřad a v jaké jej žalobce
žádá — sluší přisvědčiti, neboť, když žalovaní jak v odvolání tak v dovo-
lání popírají právní základ žalobcova nároku, na jaký jej on a nižší sto-
lice se Státním pozemkovým úřadem postavili, a hájí se tím, že to je
mylné právní posouzení, musí se věc posouditi se správného právního
hlediska a musí se uznati na výsledek, k jakému to posouzení povede, ať
už povede k úplnému nebo jen k částečnému osvobození žalovaných.

II. Schvalovací doložka a tudíž smlouva tedy praví, že zaměstnanecká
otázka má býti řádně vyřešena ve smyslu § 75 zák. náhr. a vládního na-
řízení ze dne 21. října 1922, čís. 305 sb. z. a n. Avšak tento § 75 sám ne-
stanoví nic, nýbrž odkazuje ohledně zaopatřovacích starobních a inva-
lidních požitků, o něž jde, v čís. 4 prostě na § 73, který tedy je rozhodný
a stanoví, že: (al. 11) nárok na starobní a invalidní požitky ze zaopa-
třovacího fondu přísluší osobám, které podléhají soupisu podle § 72 (1),
jestliže u nich toliko z důvodu provádění pozemkové reformy (převzetím
pozemkového majetku Státním pozemkovým úřadem) přestala nebo ne-
začala výplata zaopatřovacích požitků, k čemuž jest doložiti, že cito-
vaný tu § 72 (1) stanoví, že Státní pozemkový úřad provede ke dni 4.
března 1920 soupis všech zaměstnanců na zabraném majetku, pokud
náležejí do kategorie osob podléhajících pensijní povinnosti podle zá-
kona ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. a byl ve služebním poměru
na majetku tom před 1. srpnem 1914, a dále soupis osob, kterým vlast-
níci zabraného majetku nebo Všeobecný pensijní ústav nebo jiné ná-
hradní pojištění dne 4. března 1920 poskytovaly zaopatřovací požitky;
(al. 13) osobám v al. 11 zmíněným přísluší nárok na požitky podle před-
pisů zákona o pensijním pojištění se zřetelem na celkovou jich služební
dobu na zabraném majetku a podle třídy služného odpovídající započíta-
telem posledním požitkům, nikdy však nárok na požitky vyšší než sta-
noveny jsou zákonem ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb., a dále, že
pokud tento nárok není zabezpečen u některého nositele pensijního po-
jištění (zejména tedy u Všeobecného pensijního ústavu) podle zákona
ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb., bud'ť požitky vyplaceny nebo do-
plňovány z fondu (na místo něhož v souzeném případě podle smyslu do-
ložky nastupují žalovaní); (al. 14) výplata těchto požitků počíná po do-
sažení 65. roku věku u osob, které dosud zaopatřovacích požitků nepoží-

vají a u osob, jež dosáhly 60. roku a podaly průkaz invalidity prvním dnem měsíce následujícího po tomto průkazu; předpisy tyto však neplatí u osob, jež v době převzetí zabraného majetku požívaly již zaopatřovacích požitků podle zákona o pensijním pojištění nebo podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.; (posl. odst.) vláda se zmocňuje, by vydala nařízením podrobné předpisy k těmto ustanovením. To se stalo především vládním nařízením ze dne 21. října 1922, čís. 305 sb. z. a n. ve schvalovacím dekretu citovaným, které však pro spornou otázku jest bezobsažné, protože ohledně zaopatřovacích požitků k § 75 čís. 4 stanoví v § 20 pouze, že o tom budou vydány předpisy zvláštním nařízením. To pak jest vládní nařízení ze dne 8. února 1923, čís. 29 sb. z. a n., které cituje řečený dopis ze dne 5. října 1927, jímž pensijní požitky žalobcovy byly vypočítány, a toto nařízení stanoví: v § 23, že návrhy na zaopatřovací požitky proti zaopatřovacímu fondu (místo něhož v souzeném případě nastupují podle smyslu žalování) přísluší osobám jmenovaným v § 73 čís. 11 náhr. zák., jestliže zaměstnanec dosáhl 65 let nebo prokázal po 60 letech invaliditu nebo již požíval zaopatřovacích požitků podle zákona o pensijním pojištění nebo podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. anebo měl na ně již nárok, stejné nároky že přísluší trvalým zaměstnancům, jímž se dostane zaopatření podle § 75 čís. 4 náhr. zák. a posléze že osobám tuto jmenovaným (tedy i žalobci) přísluší nároky proti zaopatřovacímu fondu (v souzeném případě proti žalovaným) potud, pokud nejsou zabezpečeny u některého nositele pensijního pojištění podle zákona o pensijním pojištění (podle zákona ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n.). V § 26, že zaopatřovací důchod vypočítává se podle celkové služební doby na zabraném majetku a podle třídy služného odpovídající posledním po rozumu § 3 zákona o pensijním pojištění započitatelným službním požitkům. Netřeba ani zkoumati, zda všechny podmínky, na nichž podle řečených předpisů nárok na zaopatřovací požitky proti fondu, místo něhož nastupují zde žalování, závisí, na žalobce dopadají, stačí si uvědomiti, kdy žalovaným nastává povinnost požitky mu platiti, a tu právě ze smyslu a ducha schvalovací doložky plyne, že jen tehdy, kdy podle těchto předpisů nastává povinnost, zaopatřovacímu fondu platiti zaměstnancům požitky, kteráž povinnost jest jen podpůrná, nastávajíc jen tehdy a jen potud, když a pokud zaměstnanec není jimi kryt (zabezpečen) u pensijního pojištění, zde u Všeobecného pensijního ústavu. Tato podpůrnost platí tedy i na prospěch žalovaných, což žalobce a nižší stolice naprosto přehlízejí. Sluší tedy zkoumati, zda jest žalobce se svými nároky kryt u Všeobecného pojišťovacího ústavu. Žalobce skutečně kryt jest, neboť podle zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 299 sb. (zákon z 20. prosince 1922, čís. 399 sb. z. a n.), podle něhož mu právě zaopatřovací invalidní požitky podle zprávy Zemské úřadovny Všeobecného pensijního ústavu v Brně ze dne 24. září 1927 byly vyměřeny a se vyplácejí, podle § 3 nesmí důchod (renta) invalidní neb starobní i s 300% přídavkem v § 2 stanoveným činiti více než 7.200 Kč ročně, sice se přídavek sníží o tolik, by suma zaopatřovacích požitků na tuto sumu klesla, tato suma tedy představuje

nárok, který by žalobce měl proti fondu a tedy i nárok, který by mohl činiti proti žalovaným, kdyby s ním u Všeobecného pensijního ústavu nebyl kryt. Avšak žalobce s ním právě u něho kryt je, neboť podle řečené zprávy činí suma jeho zaopatřovacích požitků (1503 Kč renta, 751 Kč 50 h 50%ní zvýšení podle § 8 lit. b) zák. o pens. pojištění a 4945 Kč 50 h 300%ní přídavek podle § 3 zák. č. 299/1921 snižený =) 7.200 Kč, což také sám doznal, udav v protokole ze dne 25. listopadu 1927, že dostává měsíčně 500 Kč. Žalobce jest na omylu, míně, že započítatelným na jeho nárok není celá tato suma 7.200 Kč, nýbrž jen »renta« nebo »základní renta« 1.503 Kč se zvýšením 751 Kč 50 h tedy úhrnem 2.254 Kč 50 h, kdežto podle čís. 13 § 73 zák. náhr. a § 23 vl. nař. ze dne 8. února 1923, čís. 29 sb. z. a n. započítávají se zaopatřovací požitky vůbec, nikoli jen základní renta.

Čís. 8474.

I když jsou tu podmínky § 379 ex. ř., nelze povolití prozatímní opatření, jímž by dosáhl navrhovatel toho, k čemu má mu dopomoci teprve rozsudek.

Předpisu § 382 čís. 8 ex. ř. nelze použití, domáhá-li se nemanželské dítě prozatímního opatření placením výživného, na tom, koho žaluje o uznání otcovství a o placení výživného.

(Rozh. ze dne 17. listopadu 1928, R I 774/28.)

V řízení o žalobě o uznání nemanželského otcovství a o placení výživného navrhol žalující dítě povolení prozatímního opatření placením měsíčního výživného. Soud první stolice prozatímní opatření povolil, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: K zajištění peněžitých pohledávek může býti podle § 379 ex. ř. povoleno prozatímní opatření, je-li pravděpodobno, že by bez nich odpůrce strany ohrožené poroucháním, zničením, zatajením nebo zavlčením majetkových kusů svého jmění, zvláště úmluvami učiněnými o tom s jinými osobami zmařil nebo značně stížil dobytí pohledávky peněžitě. Z tohoto zákonného předpisu vyplývá, že povolení prozatímního opatření pro peněžitou pohledávku může míti jenom tehdy místa, když dobytí pohledávky jest ohroženo, při čemž skutečnost ohrožení to prokazující musí býti osvědčena (§ 379, 389 prvý odstavec a 390 ex. ř.). Toto ohrožení dobytí pohledávky strana žalující neosvědčila, ba neuvedla vůbec okolnosti, ze kterých by ohrožení dobytí zažalovaného výživného vyplývalo. Okolnost, že by výživa žalobcova bez povolení prozatímního opatření byla ohrožena, nerozhoduje a nemůže zákonný požadavek ohrožení dobytí pohledávky nahraditi. Ostatně, i kdyby tu byly podmínky § 379 ex. ř., nebylo by možno navrhované prozatímní opatření povolití vzhledem k předpisům § 379 třetí odstavec ex. ř., neboť navrhované prozatímní opatření